

Social Cohesion and Development

Vol 13, No 2 (2018)

Το Πολυετές Δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 της Ε.Ε.

Όλγα Παπαδάκη

doi: [10.12681/scad.25848](https://doi.org/10.12681/scad.25848)

Copyright © 2021, Όλγα Παπαδάκη

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Παπαδάκη Ό. (2021). Το Πολυετές Δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 της Ε.Ε. *Social Cohesion and Development*, 13(2), 159–170. <https://doi.org/10.12681/scad.25848>

Το Πολυετές Δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 της Ε.Ε.

Όλγα Παπαδάκη, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Βάσει του άρθρου 312 της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ένωση υιοθετεί ένα πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο το οποίο καθορίζει τα όρια για τους ετήσιους γενικούς προϋπολογισμούς της. Στόχος του είναι να εξασφαλίζει την ομαλή εξέλιξη των δαπανών της εντός των ορίων των ιδίων της πόρων. Θεσπίζεται για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών – αν και το διάστημα που επελέγη κατά τις πρόσφατες περιόδους είναι επταετές. Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης καταρτίζεται τηρουμένου του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

Δεδομένου ότι ο οικονομικός προγραμματισμός αποτελεί επιδίωξη εφαρμογής επιλογών και προτεραιοτήτων που έχουν από κοινού συμφωνηθεί, είναι δυνατόν να λεχθεί ότι το ΠΔΠ αποτελεί μια συνολική έκφραση της Ένωσης, τόσο σε ότι αφορά τους οικονομικούς στόχους, αλλά και τους πολιτικούς και ιδεολογικούς. Το ΠΔΠ καλείται να ισορροπήσει τις πιθανόν αντικρουόμενες απόψεις –αλλά και διαφορετικές οικονομικές και ιδεολογικές αφετηρίες– των εταίρων, επομένως, αποτελεί πεδίο έντονων αντιπαράθεσεων και συγκρούσεων. Η διαδικασία κατάρτισής του εμπλέκει όλα τα κύρια θεσμικά Όργανα της Ένωσης, συνεπώς η ψήφισή του αποτελεί το σημείο ισορροπίας τόσο μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, όσο και του αναγκαίου συμβιβασμού μεταξύ των εταίρων, ενώ η χρονική περίοδος που απαιτείται για την ολοκλήρωση των διαβουλεύσεων είναι μεγάλη.

1. Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027

Στις 2 Μαΐου 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε ένα σχέδιο προϋπολογισμού για την επόμενη επταετία (μετά την λήξη του τρέχοντος προγράμματος το 2020). Η πρότασή της χαρακτηρίστηκε από την ίδια ως «ένας σύγχρονος προϋπολογισμός για μια Ένωση που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της¹» και ως απάντηση στη σημερινή μεταβαλλόμενη πραγματικότητα.

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το νέο επταετές δημοσιονομικό πλαίσιο της Ε.Ε. (2021-2027) καλείται να συμβιβάσει το χρηματοδοτικό κενό που προέκυψε εξ αιτίας του περιορισμού των ιδίων πόρων της λόγω της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου, την ανάγκη χρηματοδότησης νέων προκλήσεων και προτεραιοτήτων και την ανάγκη αύξησης της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας. Επομένως, υπήρξε μια δύσκολο να λυθεί, εξίσωση. Το θεματολόγιο επάνω στο οποίο η Ευρώπη κλήθηκε να εστιάσει για την επόμενη επταετία, είχε ήδη συμφωνηθεί από τους ευρωπαίους ηγέτες στην Μηρατισλάβα τον Σεπτέμβριο του 2016 και μορφοποιηθεί στην Δήλωση της Ρώμης² τον επόμενο χρόνο, ενώ οι βασικοί πολιτικοί στόχοι περιγράφονται στην σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής³.

Η βρετανική έξοδος περιορίζει τους ίδιους πόρους της Ένωσης την ίδια ώρα που παρουσιάζονται νέες και επείγουσες προτεραιότητες. Σύμφωνα με διαπίστωση της Επιτροπής «Το σημερινό Δημοσιονομικό Πλαίσιο συμφωνήθηκε με βάση τη χειρότερη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση εδώ και πολλές γενεές⁴». Επομένως, η λύση που επιλέγεται έχει διπλή κατεύθυνση: είναι

αφενός η προσθήκη νέων πόρων, αφετέρου δε οι μειώσεις σε ορισμένους τομείς. Η Επιτροπή θεώρησε την κατάρτιση του νέου ΠΔΠ ως ευκαιρία για εκσυγχρονισμό του δημοσιονομικού πλαισίου της Ε.Ε., έτσι ταυτόχρονα κατέθεσε μια πρόταση⁵ για μεταρρύθμιση του συστήματος χρηματοδότησης με στόχο ακριβώς την αντιμετώπιση των οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων της Ε.Ε. Οι προτάσεις της για το σύστημα ιδίων πόρων της Ένωσης προβλέπουν αύξηση του ανωτάτου ορίου ιδίων πόρων σε 1,11% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος της Ε.Ε. των 27⁶ (ΑΕΕ) αντί του 1% που ισχύει έως σήμερα, ενσωμάτωση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. και ένα καλάθι νέων ιδίων πόρων⁷ που συνδέεται με τις νέες πολιτικές προτεραιότητες της Ε.Ε.

1.1 Αναθεώρηση του συστήματος ιδίων πόρων

Η αναθεώρηση του συστήματος ιδίων πόρων, επέτρεψε στην Επιτροπή να προτείνει έναν μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό⁸ ύψους 1.135 δις. ευρώ σε αναλήψεις υποχρεώσεων (σε τιμές του 2018) για την περίοδο 2021-2027, που ισοδυναμεί με το 1,11% του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος της Ε.Ε. των 27 (ΑΕΕ). Αυτό το επίπεδο αναλήψεων υποχρεώσεων μεταφράζεται σε πληρωμές ύψους 1.105 δις. ευρώ (ήτοι 1,08% του ΑΕΕ) (σε τιμές του 2018). Λαμβανομένου υπόψη του πληθωρισμού, το ύψος του προτεινόμενου προϋπολογισμού είναι συγκρίσιμο με το μέγεθος του τρέχοντος προϋπολογισμού 2014-2020 (συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης) που είναι 1082,555 δις ευρώ δηλαδή το 1% του ΑΕΕ της Ένωσης των 28⁹. Στην πραγματικότητα η πρόταση της Επιτροπής παρουσιάζει αντί της αναμενόμενης μείωσης λόγω της εξόδου της Μ. Βρετανίας, σημαντική αύξηση σε σχέση με τις δεσμεύσεις του τρέχοντος ΠΔΠ.

1.2 Νέοι ίδιοι πόροι

Ο Ευρωπαϊκός προϋπολογισμός χρηματοδοτείται από ιδίους πόρους που βασίζονται σε τελωνειακούς δασμούς (επιβαλλομένους στις εισαγωγές από τρίτες χώρες), ένα ενιαίο ποσοστό (0,30%) που εισπράττεται επί της εναρμονισμένης βάσης ΦΠΑ κάθε κράτους μέλους, και ένα σταθερό ποσοστό που εισπράττεται από το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα κάθε κράτους μέλους. Το ποσοστό αυτό προτείνεται να αυξηθεί από 1% σε 1,11%.

Ακόμη, η πρόταση για το νέο ΠΔΠ περιλαμβάνει, εκτός από την αναφερθείσα πρόταση αύξησης, και ένα νέο καλάθι ιδίων πόρων το οποίο απαρτίζεται από:

1. το 20% των εσόδων από το σύστημα εμπορίας εκπομπών·
2. έναν συντελεστή καταβολής 3% που θα εφαρμόζεται στη νέα κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (που θα τεθεί σε εφαρμογή σταδιακά μόλις θεσπιστεί η αναγκαία νομοθεσία)·
3. μια εθνική εισφορά που υπολογίζεται επί της ποσότητας των μη ανακυκλωμένων απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών σε κάθε κράτος μέλος (0,80 ευρώ ανά κιλό).

Οι νέοι αυτοί ίδιοι πόροι θα αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 12% του συνολικού προϋπολογισμού της Ε.Ε. και θα μπορούσαν να συνεισφέρουν έως και 22 δις. ευρώ ετησίως για τη χρηματοδότηση των νέων προτεραιοτήτων. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι νέοι πόροι θα εξυπηρετούν κυρίως ευρωπαϊκούς στόχους, δηλαδή αφ' ενός μεν την προστασία και απορρύπανση του περιβάλλοντος και αφ' εταίρου, την προώθηση ενιαίου συνόλου κανόνων για τον υπολογισμό της βάσης φορολογίας των εταιρειών στην εσωτερική αγορά με σκοπό τη φοροαποφυγή στην Ένωση¹⁰.

1.3 Ταμείο InvestEU

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) αποτελεί τον κεντρικό πυλώνα του σχεδίου Juncker. Η βασική του αποστολή είναι να χρησιμοποιήσει ένα μικρό μέρος του προϋπολογισμού της Ε.Ε. ως εγγύηση για τα έργα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων που θα ήταν πιο επικίνδυνες και πιο καινοτόμες από τις συνηθισμένες. Δηλαδή, παρέχει εγγυήσεις πρώτης ζημίας, κάτι που επιτρέπει στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να επενδύει σε περισσότερα έργα που συχνά ενέχουν υψηλότερο κίνδυνο. Η επιτυχημένη εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων οδήγησε στην πρόταση θεσμοθέτησης ενός προγράμματος με το όνομα InvestEU, προκειμένου η χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ με τη μορφή δανείων και εγγυήσεων να υπαχθεί σε κοινό πλαίσιο.

Το νέο πρόγραμμα (στο οποίο θα περιλαμβάνεται το Ταμείο)¹¹ θα είναι ο νέος επενδυτικός μηχανισμός της Ένωσης και θα αποσκοπεί στην κινητοποίηση δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης με τη μορφή δανείων, εγγυήσεων ή ιδίων κεφαλαίων για στρατηγικές επενδύσεις που θα υποστηρίζουν τις κοινές πολιτικές της Ε.Ε. Η Επιτροπή προτείνει να του διατεθεί κονδύλιο ύψους 15,2 δισ. ευρώ. Με τη συγκέντρωση ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων, η Επιτροπή αναμένει¹² ότι το Ταμείο InvestEU θα προσελκύσει πάνω από 650 δισ. ευρώ πρόσθετων επενδύσεων σε όλη την Ε.Ε. κατά την επταετή περίοδο.

1.4 Κατάργηση επιστροφών

Μια πρόσθετη πρόταση του νέου ΠΔΠ αφορά την σταδιακή κατάργηση¹³ όλων των επιστροφών και την μείωση του ποσού που παρακρατούν τα κράτη μέλη κατά την είσπραξη τελωνειακών εσόδων που αποτελούν ίδιο πόρο της Ένωσης. Οι επιστροφές θεσπίστηκαν το 1984 μετά από πίεση του Ηνωμένου Βασιλείου προκειμένου να αντισταθμίσουν κάποιες υπερβολικές μεταφορές πόρων από ορισμένα κράτη μέλη και κυρίως από την Βρετανία. Η αποχώρηση της Βρετανίας θεωρήθηκε ως καλή ευκαιρία για κατάργηση του συνόλου των επιστροφών.

1.5 Κατηγορίες δαπανών

Το νέο ΠΔΠ διαρθρώνεται¹⁴ με βάση επτά τομείς. Οι τομείς αυτοί και οι πόροι¹⁵ που δεσμεύονται σε αυτούς για το σύνολο της επταετίας (σε δισεκατομμύρια ευρώ, σε τρέχουσες τιμές) είναι:

1.	Ενιαία αγορά, καινοτομία και ψηφιακή οικονομία	187,4
2.	Συνοχή και αξίες	442,4
3.	Φυσικοί πόροι και περιβάλλον	378,9
4.	Μετανάστευση και διαχείριση των συνόρων	34,9
5.	Ασφάλεια και άμυνα	27,5
6.	Οι γειτονικές χώρες και ο υπόλοιπος κόσμος	123
7.	Ευρωπαϊκή δημόσια διοίκηση	85,3
Σύνολο πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων		1.279,4 (ως ποσοστό του ΑΕΕ 1,11%)

2. Νέες προτεραιότητες

Το πνεύμα που διέπει την πρόταση για το νέο ΠΔΠ τείνει να μετατοπίζεται προς δράσεις που αναμένεται να συνεισφέρουν στην μακροχρόνια βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης

πχ έρευνα, ψηφιακή οικονομία κ.ά. Παράλληλα σημαντικά ποσά δεσμεύονται για πρώτη φορά για την Ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική και για την προστασία των συνόρων με πρόβλεψη για ενίσχυση της Frontex. Αντίθετα, οι παλαιές σημαντικές ευρωπαϊκές πολιτικές θα δουν τους πόρους που έχουν στην διάθεσή τους να περιορίζονται.

2.1 Λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών

Εκτός από τις τροποποιήσεις σε σχέση με τους ίδιους πόρους, η πρόταση της Επιτροπής περιλαμβάνει μια ακόμη καινοτομία η οποία συνδέει την παροχή πόρων προς το δικαιούχο κράτος μέλος με την λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών. Στην περίπτωση που κρίνεται ότι το κράτος δικαίου βρίσκεται σε κίνδυνο σε ένα κράτος μέλος, ο προτεινόμενος μηχανισμός θα ενεργοποιείται προτείνοντας την αναστολή ή την μείωση των παρεχόμενων πόρων, η οποία θα θεωρείται ότι εγκρίνεται, εκτός εάν την απορρίψει το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία. Η πρόταση αυτή αναμένεται να δημιουργήσει αντιδράσεις σε ορισμένα από τα νέα μέλη της Ένωσης όπως η Ουγγαρία, η Πολωνία κ.ά.

2.2 Νέα Μέσα

Στο νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, προτείνονται κάποια νέα μέσα¹⁶ που αποσκοπούν στην ισχυροποίηση της ΟΝΕ:

- Ένα νέο **Πρόγραμμα Στήριξης Μεταρρυθμίσεων** (ύψους 25 δισ. ευρώ) το οποίο θα παρέχει χρηματοδοτική και τεχνική στήριξη σε όλα τα κράτη μέλη για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων προτεραιότητας, ιδίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και
- Μια **Ευρωπαϊκή Λειτουργία Σταθεροποίησης Επενδύσεων** με την μορφή δανείων που θα χορηγούνται υπό την προϋπόθεση υλοποίησης στόχων δημοσιονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής και θα παρέχουν επιπλέον δημοσιονομική στήριξη σε περιόδους στενότητας των δημόσιων οικονομικών. Αυτά θα συνδυάζονται με χρηματοδοτική ενίσχυση στα κράτη μέλη για την κάλυψη του κόστους των τόκων. Σε περιπτώσεις μεγάλων ασύμμετρων κλυδωνισμών, κάποια κράτη-μέλη θα μπορούν να καταφύγουν εκεί για να αντισταθμίσουν τις περικοπές του προϋπολογισμού, στις οποίες θα υποχρεωθούν να προχωρήσουν σε περίπτωση υποχώρησης της ανάπτυξης.
- **Ενίσχυση του δεσμού μεταξύ των χρηματοδοτήσεων της Πολιτικής Συνοχής και του ευρωπαϊκού εξαμήνου.** Η σχετική αιτιολογική σκέψη για την υιοθέτηση αυτής της πρότασης είναι ότι, για να είναι αποδοτικές οι επενδύσεις θα πρέπει να υπάρχει ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις περιβάλλον και χρηστό χρηματοοικονομικό πλαίσιο. Ακόμη προτείνεται αύξηση του εθνικού ποσοστού συμμετοχής στην συγχρηματοδότηση των προγραμμάτων και επιδιώκεται να εξασφαλιστεί συμπληρωματικότητα και συντονισμός με το Πρόγραμμα στήριξης των μεταρρυθμίσεων.

3. Χρηματοδότηση της Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας δημιουργήθηκε όταν υπογράφηκε η Συνθήκη της Λισαβόνας το 2009. Στόχος της είναι η δημιουργία κοινών ευρωπαϊκών αμυντικών ικανοτήτων και η δημιουργία ενός πλαισίου για τις στρατιωτικές και αμυντικές πλευρές της πολιτικής της Ε.Ε.

Η Επιτροπή βασιζόμενη σε αποτελέσματα ερωτηματολογίων, όπου 3 στους 4 ευρωπαίους πολίτες τοποθετούνται υπέρ της αποδοτικής λειτουργίας της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, αλλά και συνυπολογίζοντας την σημαντική αύξηση ροών αιτούντων άσυλο και οικονομικών μεταναστών, υιοθετεί την άποψη ότι η ασφάλεια αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών και κατόπιν τούτου εστιάζει σε αυτόν τον τομέα προτείνοντας αύξηση της χρηματοδότησης στα σχετικά Ταμεία της Ένωσης.

3.1 Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας

Το ΠΔΠ προτείνει για την χρηματοδότηση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας αύξηση των πόρων από 3,5 δισ. Ευρώ σε 4,8 δισ. Στον προϋπολογισμό αυτόν θα περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση:¹⁷

1. Του ενισχυμένου Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας (2,5 δισ. ευρώ),
2. Του ασφαλέστερου παροπλισμού των πυρηνικών εγκαταστάσεων σε ορισμένα κράτη μέλη (Χρηματοδότηση 1,2 δισ. ευρώ), και
3. Της ενίσχυσης των οργανισμών της Ε.Ε. στον τομέα της ασφάλειας (προτείνεται η δημιουργία ενός συστήματος σχετικού με τα εθνικά συστήματα πολιτικής προστασίας με το όνομα RescEU που θα περιλαμβάνει συγκρότηση εφεδρικών δυνατοτήτων πολιτικής προστασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως π.χ. δασοπυροσβεστικά αεροσκάφη. Η χρηματοδότηση αυτής της κατηγορίας υπολογίζεται σε 1,1 δισ. Ευρώ)¹⁸. Ο προϋπολογισμός αυτός δεν καλύπτει τη χρηματοδότηση ορισμένων οργανισμών όπως Ευρωπόλ, CEPOL κ.ά. για τους οποίους ο προβλεπόμενος προϋπολογισμός ύψους 1,1 δισ. ευρώ θα υποβληθεί με χωριστή πρόταση.

Προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των δράσεων του, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας θα συνεργαστεί πιο αποτελεσματικά με άλλα ταμεία της Ε.Ε. που περιλαμβάνουν επίσης συνιστώσες που αφορούν την ασφάλεια.

3.2 Ταμείο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων

Προτείνεται η ενίσχυση του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής με ένα νέο μόνιμο σώμα περίπου 10.000 συνοριοφυλάκων. Το νέο ταμείο για τα σύνορα θα συμμετέχει στην διενέργεια τελωνειακών ελέγχων από τα κράτη μέλη χρηματοδοτώντας τον εξοπλισμό των εν λόγω ελέγχων. Η πρόταση της Επιτροπής για την χρηματοδότηση που αφορά την διαχείριση των συνόρων και την μετανάστευση εισηγείται σχεδόν τριπλασιασμό των πόρων σε 34,9 δισ. Ευρώ σε σύγκριση με 13 μόνον δισ. ευρώ που είχαν προβλεφθεί για την τρέχουσα περίοδο¹⁹.

3.3 Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας δημιουργήθηκε τον Δεκέμβριο του 2016. Σκοπός του είναι να συντονίζει, να συμπληρώνει και να ενισχύει τις εθνικές επενδύσεις στην έρευνα στον αμυντικό τομέα, και στην απόκτηση αμυντικού εξοπλισμού και τεχνολογίας. Ζητούμενο είναι να μειωθούν οι διπλές δαπάνες, καθώς το κόστος της έλλειψης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας εκτιμάται ετησίως μεταξύ 25 και 100 δισ. ευρώ²⁰. Το Ταμείο έχει δύο σκέλη: το σκέλος της έρευνας και το σκέλος της ανάπτυξης και απόκτησης αμυντικού εξοπλισμού και τεχνολογίας. Η Επιτροπή προτείνει προϋπολογισμό ύψους 13 δισ. Ευρώ για την περίοδο 2021-2027. Από αυτά τα 4,1 δισ. θα διατεθούν²¹ στον τομέα της έρευνας και 8,9 δισ σε συγχρηματοδότηση συνεργασιών, ανάπτυξη ικανοτήτων και δράσεις συμπληρωματικές προς τις εθνικές συνεισφορές.

3.4 Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης

Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός για το Ταμείο Ασύλου αυξάνεται σε 10,4 δισ. ευρώ²² από 6,9 της προηγούμενης περιόδου. Οι προτεραιότητες του, σύμφωνα με τις σχετικές προτάσεις της Επιτροπής, θα πρέπει να επικεντρωθούν σε:

1. Ισχυρότερο και αποτελεσματικότερο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου
2. Μεγαλύτερη στήριξη για την ένταξη
3. Ταχύτερες και συχνότερες επιστροφές

Η επίτευξη των στόχων αυτών προϋποθέτει μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση για τη στήριξη των κρατών μελών στη διαχείριση της μετανάστευσης. Η ευελιξία κρίνεται ως ιδιαίτερης σημασίας ώστε να υπάρχει δυνατότητα άμεσης αντιμετώπισης επειγουσών αναγκών και διοχέτευση έκτακτης χρηματοδότησης στα κράτη μέλη όταν και όπου τη χρειάζονται.

Δεδομένου ότι ήδη υπήρξαν σημαντικές αντιδράσεις ως προς την εφαρμοζόμενη έως σήμερα πολιτική σε σχέση με τις ροές μεταναστών και προσφύγων, ο κίνδυνος να βρεθεί η Ε.Ε. διαιρεμένη για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού-προσφυγικού ζητήματος υπήρξε εμφανής. Το προσφυγικό-μεταναστευτικό θέμα παραμένει δυσεπίλυτο πρόβλημα για την Ευρώπη, γεγονός που καθιστά αναμενόμενη την αύξηση των χρηματοδοτήσεων στο πλαίσιο του, αλλά και δεν αποκλείει και επόμενη νέα αύξηση των πόρων που διατίθενται προς αυτό κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την αποδοχή ή διαφοροποίηση των προτάσεων της Επιτροπής.

3.5 Εξωτερικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η αντιμετώπιση του φαινομένου των μεταναστευτικών ροών όπως και των ροών αιτούντων άσυλο προς την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να αντιμετωπιστούν χωρίς παράλληλες δράσεις στο πλαίσιο των μέσων εξωτερικής πολιτικής. Οι δράσεις αυτές επιδιώκεται να διαδραματίσουν συμπληρωματικό ρόλο στην αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτίων της μετανάστευσης σε τρίτες χώρες. Η Επιτροπή προτείνει αύξηση των επενδύσεων για τις εξωτερικές δράσεις κατά 26 % μέχρι το ποσό των 123 δισ. ευρώ, με ταυτόχρονη επιδίωξη εκσυγχρονισμού της «εξωτερικής διάστασης» του προϋπολογισμού, έτσι ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και η διαφάνειά του.

Στο πλαίσιο των εξωτερικών δράσεων της Ένωσης πρέπει να συνυπολογίζεται και ο προϋπολογισμός για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), με 3 δισ. ευρώ²³.

3.5.1 Μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας

Προτείνεται η συγχώνευση των υφιστάμενων μέσων σε έναν ενιαίο Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας με παγκόσμια κάλυψη, ο οποίος θα προικοδοτηθεί με προϋπολογισμό 89,2 δισ. ευρώ και θα διαθέτει:

1. Έναν γεωγραφικό πυλώνα για την κάλυψη της προγραμματισμένης συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες και όλες τις άλλες τρίτες χώρες.
2. Έναν θεματικό πυλώνα που αναφέρεται στην επίτευξη κοινών στόχων για την αντιμετώπιση ζητημάτων παγκόσμιας εμβέλειας.
3. Έναν πυλώνα ταχείας αντίδρασης για τη διαχείριση κρίσεων, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας.
4. Ένα αποθεματικό ευελιξίας για υπάρχουσες ή νεοεμφανιζόμενες επείγουσες προτεραιότητες. Κύριος στόχος του θα είναι η αντιμετώπιση των μεταναστευτικών πιέσεων και των αναγκών σταθερότητας και ασφάλειας.

Εκτός του Μηχανισμού Γειτονίας, το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας στηρίζει τις υποψήφίες και τις δυνάμει υποψήφίες προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες με προϋπολογισμό επταετίας 14,5 δισ. ευρώ. Το Μέσο Ανθρωπιστικής Βοήθειας με προικοδότηση 11 δισ. ευρώ θα παρέχει βοήθεια της Ε.Ε. για κάλυψη των αναγκών για τη διάσωση και την προστασία ανθρώπινων ζωών, την πρόληψη και την άμβλυνση του ανθρώπινου πόνου και την υπεράσπιση της ακεραιότητας και της αξιοπρέπειας των πληθυσμών που πλήττονται από φυσικές καταστροφές και ανθρωπογενείς κρίσεις²⁴. Η Συνεργασία με υπερπόντιες χώρες και εδάφη, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η Γροιλανδία, προτείνεται να χρηματοδοτηθεί με 500 εκατ. ευρώ.

Επιπλέον, και εκτός του προϋπολογισμού της Ε.Ε., η Ύπατη Εκπρόσωπος, με την υποστήριξη της Επιτροπής, προτείνει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ειρήνη²⁵ με 10,5 δισ. ευρώ. Ο Μηχανισμός αυτός θα χρηματοδοτεί επιχειρησιακές δράσεις στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στον τομέα της άμυνας, θα ενισχύσει την ικανότητα της Ένωσης για τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους στόχους και τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

4. Παλαιές Πολιτικές

Η χρηματοδότηση των παλαιών μεγάλων πολιτικών προβλέπει μειώσεις και διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους και, ως εκ τούτου, αναμένεται να δημιουργήσει αντιδράσεις από τις χώρες που επωφελούντο σημαντικά από αυτές.

4.1 Κοινή Γεωργική Πολιτική

Ο περιορισμός της χρηματοδότησης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής δημιούργησε ήδη αντιδράσεις από την πλευρά της Γαλλίας και αναμένεται να δημιουργήσει περισσότερες κατά την περίοδο διαπραγμάτευσης των σχετικών προτάσεων. Το σύνολο των χρηματοδοτήσεων της ΚΓΠ για την περίοδο 20-14 έφθανε τα 375.018²⁶ ενώ του 2021-27 τα 365.005²⁷ πρόκειται δηλαδή για μείωση των δαπανών της τάξεως του 5%²⁸. Ωστόσο 10 εκατομμύρια επιπλέον θα διατεθούν στο πρόγραμμα Horizon Europe για την ενίσχυση της έρευνας στον τομέα των τροφίμων των καλλιεργειών της αγροτικής ανάπτυξης και της βιο-οικονομίας²⁹.

Ένα πρόσθετο μέτρο που εισάγεται αναφορικά με την χρηματοδότηση της αναφέρεται στην δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας των κρατών σε ότι αφορά την χρησιμοποίηση των χρηματοδοτικών κονδυλίων που τους αναλογούν καθώς θα έχουν την δυνατότητα μεταφορών πόρων μεταξύ άμεσων ενισχύσεων και αγροτικής ανάπτυξης και το αντίστροφο, έως και του 15% των κονδυλίων που τους αναλογούν. Η αύξηση της ευελιξίας ενισχύει και τα περιθώρια λήψεως εθνικών αποφάσεων μέσα στο ευρύτερο κοινοτικό πλαίσιο. Σημαντική επίπτωση της νέας αρχιτεκτονικής της ΚΓΠ είναι η στροφή της από την συμμόρφωση στην επίδοση- η οποία και θα αξιολογείται με χρήση κοινών δεικτών.

Οι απολαβές της Ελλάδας από την ΚΓΠ κατά την περίοδο 2021-2027 προβλέπεται να φθάσουν το συνολικό ποσό των 16,229 δισ. ευρώ (σε τιμές 2018)³⁰.

4.2 Πολιτική Συνοχής

Ο προϋπολογισμός που προτάθηκε για την χρηματοδότηση της Πολιτικής Συνοχής για την επταετία 2021-2027 προβλέπεται να φθάσει³¹ τα 273 δισεκατομμύρια για το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, και τα 101 δισ. για το Κοινωνικό Ταμείο. Τα ποσά αυτά είναι σημαντικά χαμηλότερα από τα αντίστοιχα της προηγούμενης περιόδου³². Η αρμόδια για την Περιφερειακή Πολιτική Επίτροπος Corina Cretu δήλωσε³³ ότι η Πολιτική Συνοχής θα συνεχίσει να επενδύει σε όλες τις περιφέρειες, καθώς πολλές από αυτές σε ολόκληρη την Ευρώπη –ακόμη και στα πλουσιότερα κράτη μέλη– αγωνίζονται να επιτύχουν τη βιομηχανική μετάβαση και να καταπολεμήσουν την ανεργία σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία.

4.2.1 Περιφερειακή Πολιτική

Η διάκριση των περιφερειών σε τρεις κατηγορίες, των λιγότερο ανεπτυγμένων, των περιφερειών σε μετάβαση και των περισσότερο ανεπτυγμένων διατηρείται και για την επόμενη περίοδο. Με βάση την διάκριση αυτή τίθενται τρία όρια: το 75%, το 90% και το 90%+ του κκ ΑΕΠ, που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των ποσών επιδοτήσεων που μπορούν να λάβουν από την Πολιτική Συνοχής. Έως σήμερα, αυτό ήταν το μοναδικό κριτήριο για την διάθεση των πόρων στο πλαίσιο της Περιφερειακής Πολιτικής. Η διάθεση των πόρων με το καινούριο ΠΔΠ τροποποιείται: προτείνεται μαζί με το κκ ΑΕΠ να συνυπολογίζονται και πρόσθετες παράμετροι, συγκεκριμένα η ανεργία, η κλιματική αλλαγή και η εισδοχή μεταναστών. Τα κριτήρια αυτά θα σταθμίζονται με προκαθορισμένη βαρύτητα και, εφόσον η πρόταση γίνει δεκτή, θα έχει ως συνέπεια την μεταφορά πόρων προς τα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη μέλη, ή σε γεωγραφικούς όρους, από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στις χώρες του νότου. Τέλος, η Επιτροπή προτείνει ένα «δίκτυο ασφάλειας» προς αποφυγή υπερβολικά απότομων μεταβολών στις κατανομές κονδυλίων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη³⁴. Η μέθοδος κατανομής των κονδυλίων του Ταμείου Συνοχής δεν αλλάζει, έτσι τα κράτη μέλη που παραμένουν επιλέξιμα για τις χρηματοδοτήσεις του, είναι εκείνα των οποίων το κκ ΑΕΠ είναι χαμηλότερο από το 90% του μέσου όρου της Ένωσης.

Το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, όπως και του Ταμείου Συνοχής θα κατευθύνονται προς τους στόχους της εξυπνότερης Ευρώπης και της πιο πράσινης Ευρώπης. Προκειμένου να υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία στον σχεδιασμό των προγραμμάτων, η κατανομή των πόρων ανά στόχο πολιτικής δεν θα πραγματοποιείται πλέον σε περιφερειακό αλλά σε εθνικό επίπεδο. Οι επενδύσεις των δύο Ταμείων θα πρέπει επίσης να συμβάλλουν στην δράση για το κλίμα.

4.2.2 Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων³⁵ έχει ως στόχο να εξασφαλίσει νέα και αποτελεσματικότερα δικαιώματα για τους πολίτες. Αυτά είναι:

1. Ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην αγορά εργασίας
2. Δίκαιοι όροι εργασίας
3. Κοινωνική προστασία και ένταξη

Το σύνολο των Ταμείων που χρηματοδοτούν δράσεις που υπάγονται στις κατηγορίες αυτές επιδιώκεται να συμβάλλουν κατά κύριο λόγο στην αντιμετώπιση των προκλήσεων και των αλλαγών στην αγορά εργασίας.

4.2.2.1 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αλλάζει όνομα σε Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ και σε αυτό συγχωνεύονται και κάποια υφιστάμενα ταμεία και προγράμματα³⁶.

Τα κύρια χαρακτηριστικά που προβλέπονται για το νέο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ είναι:

1. Προσανατολισμός προς την κάλυψη των κύριων ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων και του Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Εντύπωση προξενεί το γεγονός ότι θα είναι επίσης επιφορτισμένο με την αντιμετώπιση των προκλήσεων που μπορεί να εντοπιστούν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
2. Οι δράσεις του θα εστιάζονται στην αντιμετώπιση της ανεργίας και της κοινωνικής ένταξης. Τα κράτη με υψηλό ποσοστό ανεργίας νέων θα πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον το 10% της χρηματοδότησης που χορηγεί το ΕΚΤ+ σε μέτρα στήριξης της απασχόλησης των νέων. Καινοτομία είναι η υποχρεωτική χρηματοδότηση, σε ποσοστό τουλάχιστον 25%, μέτρων μακροπρόθεσμης ένταξης των υπηκόων τρίτων κρατών που βρίσκονται νόμιμα στην Ε.Ε. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές θα δρουν συμπληρωματικά προς τις χρηματοδοτήσεις του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης, το οποίο στηρίζει μέτρα βραχυπρόθεσμης ένταξης.
3. Και στην περίπτωση του νέου Κοινωνικού Ταμείου+ η Επιτροπή προτείνει απλούστευση των διαδικασιών πρόσβασης στις χρηματοδοτήσεις του με μείωση της γραφειοκρατίας.
4. Το Ταμείο θα εστιάζει ακόμη στην στήριξη της υγειονομικής περίθαλψης σε τομείς όπως η ενίσχυση της διασυννοριακής ετοιμότητας, η ψηφιοποίηση της υγείας και της περίθαλψης, η στήριξη της νομοθεσίας της ΕΕ για την υγεία κ.ά.

4.2.2.2 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση

Η κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενισχύεται ακόμη με την αναθεώρηση του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση. Ο προϋπολογισμός του για την ερχόμενη επταετία θα είναι 1,6 δισ. ευρώ³⁷ και θα αναθεωρηθεί ώστε να μπορεί να παρεμβαίνει αποτελεσματικότερα για τη στήριξη των εργαζομένων που έχασαν τη δουλειά τους. Σύμφωνα με τον ισχύοντα έως σήμερα κανονισμό, οι εργαζόμενοι μπορούν να λάβουν στήριξη από το Ταμείο μόνον όταν η απόλυσή τους οφείλεται σε αλλαγές στη δομή του εμπορίου ή σε επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Σε αυτούς προστίθενται και νέοι λόγοι όπως οι σχετιζόμενοι με αναδιάρθρωση, όπως ο αυτοματισμός, ή η ψηφιοποίηση.

4.1.1.3 Ταμείο για τη Δικαιοσύνη, τα Δικαιώματα και τις Αξίες

Η Επιτροπή προτείνει την ίδρυση ενός νέου Ταμείου για τη Δικαιοσύνη, τα Δικαιώματα και τις Αξίες. Έναυσμα για την συγκεκριμένη πρόταση ήταν το γεγονός ότι οι Ευρωπαϊκές κοινωνίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον εξτρεμισμό, τον ριζοσπαστισμό και τους διαχωρισμούς. Ζητούμενο είναι το νέο Ταμείο να συμβάλλει στην καταπολέμηση των ανισοτήτων και των διακρίσεων καθώς και στην καλύτερη προστασία των παιδιών, και να βελτιώσει τη δικαστική συνεργασία για καλύτερη αντιμετώπιση της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας. Η δημιουργία του νέου Ταμείου επιδιώκει να απλοποιήσει την ισχύουσα κατάσταση δηλαδή την ύπαρξη διαφορετικών προγραμμάτων στα οποία δεν αποκλείονται οι επικαλύψεις.

Το Ταμείο θα χρηματοδοτεί δύο διακριτά προγράμματα, τα προγράμματα

- «Δικαιώματα και αξίες» με προϋπολογισμό 642 εκατ. Ευρώ και στόχο την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων και των αξιών όπως κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της Ε.Ε., προκειμένου να διατηρηθούν οι ανοικτές, δημοκρατικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες, και

- «Δικαιοσύνη» με προϋπολογισμό 305 εκατ. ευρώ³⁸ και σκοπό την συμβολή στην περαιτέρω ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης βασισμένου στο κράτος δικαίου, την αμοιβαία αναγνώριση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Το συνολικό ποσό που διατίθεται στο Ταμείο είναι περίπου ισοδύναμο με το αντίστοιχο ποσό που διατίθεται στα διαφορετικά προγράμματα κατά την προηγούμενη δημοσιονομική περίοδο.

4. Συνολική θεώρηση του προτεινόμενου ΠΔΠ

Το προτεινόμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο για την επταετία 2021-2027 κατετέθη σε ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία. Η αρνητική για την Ένωση συγκυρία συντίθεται, εκτός από την βρετανική αποχώρηση, και από νέες και ισχυρές προκλήσεις. Κυρίαρχες μεταξύ αυτών είναι:

- Οι αναμενόμενες επιπτώσεις σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο που θεωρείται ότι θα αποτελέσουν συνέπεια της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης και της επέλασης της ρομποτικής και της τεχνητής νοημοσύνης.
- Οι αυξημένες πληθυσμιακές μετακινήσεις, είτε ως αποτέλεσμα κινδύνων κάθε είδους στους τόπους καταγωγής, είτε ως αποτέλεσμα οικονομικών αιτιών που ωθούν σε αναζήτηση εργασίας εκτός των τόπων καταγωγής.
- Ως πρόσθετη αρνητική συγκυρία πρέπει να υπολογισθεί η αύξηση του ευρωσκεπτικισμού στα κράτη μέλη ως αποτέλεσμα των αιτιών που προαναφέρθηκαν αλλά και της οικονομικής κρίσης που προηγήθηκε.

Το κατετεθέν Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο πρέπει να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα των δεδομένων αυτών. Σε ότι αφορά τον κίνδυνο περιορισμού των διαθέσιμων πόρων οι προτάσεις της Επιτροπής όχι μόνον καλύπτουν το κενό που κινδύνευε να δημιουργηθεί, αλλά το υπερβαίνουν υποδεικνύοντας αύξηση των υφισταμένων νέων πόρων και δημιουργία νέων. Οι νέοι μάλιστα πόροι θα βρίσκονται στην υπηρεσία των κυρίαρχων ευρωπαϊκών στόχων, δηλαδή την προστασία και απορρύπανση του περιβάλλοντος αλλά και την προώθηση ενιαίου συνόλου κανόνων για τον υπολογισμό της βάσης φορολογίας των εταιρειών στην εσωτερική αγορά της Ε.Ε.

Σε ότι αφορά την προώθηση λύσεων για τον περιορισμό των επιπτώσεων λόγω των επερχόμενων αναταράξεων εξαιτίας τεχνολογικών μεταβολών, είναι σημαντικό το γεγονός ότι ακόμη και οι παλαιές κοινές πολιτικές οφείλουν πλέον να διαθέτουν μέρος των πόρων τους για την ενίσχυση της έρευνας: η ΚΓΠ θα πρέπει να εστιάσει στην έρευνα στον τομέα των τροφίμων, των καλλιεργειών, της αγροτικής ανάπτυξης και της βιο-οικονομίας. Στην Περιφερειακή Πολιτική τίθενται ως κεντρικοί στόχοι της επόμενης περιόδου η έξυπνη εξειδίκευση μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις όπως και η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Η Κοινωνική Πολιτική αναπροσαρμόζεται επίσης, όχι τόσο προωθώντας την έρευνα όσο την αντιμετώπιση των προβλημάτων στον τομέα της απασχόλησης που έχουν διττή προέλευση: τις μεταβολές που οφείλονται στην παγκοσμιοποίηση και την επερχόμενη τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, όσο και στις πληθυσμιακές μετακινήσεις.

Η αντιμετώπιση των παγκόσμιων μεταβολών και ανακατατάξεων και η ανάγκη προσαρμογής στο διεθνές πολιτικό τοπίο θέτουν νέα ερωτήματα στην Ε.Ε.: Η Ένωση θα είναι απλός θεατής των τεκταινομένων πέραν των συνόρων της και θα υφίσταται καρτερικά τις συνέπειες που η αυξανόμενη ανασφάλεια και αστάθεια συνεπάγεται, ή θα επιδιώξει να αρθεί σε επίπεδο που θα της εξασφαλίσει την δυνατότητα ανάληψης συλλογικής ευθύνης ως προς την εξασφάλιση της παγκόσμιας ασφάλειας; Όπως φαίνεται από την μετατόπιση του κέντρου βάρους των δαπανών που περιγράφονται στο νέο ΠΔΠ, η ευρωπαϊκή επιλογή στρέφεται προς την προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διεθνούς

παρουσίας της. Παρά το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύχθηκε με βάση την ήπια ισχύ, θεωρεί πλέον ότι η προσέγγιση αυτή δεν αρκεί για να ανταποκριθεί στην διαρκώς εξελισσόμενη πραγματικότητα. Στο επίπεδο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας η Ένωση δεν επιδιώκει να αναπτυχθεί ανεξάρτητα ή ανταγωνιστικά προς τους εταίρους της, ωστόσο προτείνει σημαντικού ύψους προϋπολογισμό για την εξωτερική δράση της για την επόμενη επταετία (αύξηση της τάξεως του 30% σε σχέση με προηγούμενες περιόδους). Η αιτιολογική σκέψη, στην οποία βασίστηκε αυτή αύξηση, είναι ότι η Ένωση συλλογικά μπορεί να έχει απήχηση που κανένα κράτος μέλος από μόνο του δεν μπορεί να έχει στον σημερινό κόσμο³⁹. Το ίδιο απασχολεί η εσωτερική ασφάλεια της και η ικανότητά της να εξασφαλίζει την προστασία των πολιτών της. Έτσι, για πρώτη φορά στην ιστορία της, ένα τμήμα του προϋπολογισμού της διατίθεται για την πραγματοποίηση συλλογικών επενδύσεων με σκοπό την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και εξοπλισμού.

Εάν το ΠΔΠ θεωρηθεί ως η οικονομική έκφραση των πολιτικών επιλογών της Ένωσης, η επόμενη ερώτηση που ανακύπτει είναι, εάν και κατά πόσον, οι επιλογές αυτές προωθούν την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ή είναι απλώς προτάσεις διεκπεραίωσης υποχρεώσεων. Η εικόνα που προκύπτει είναι ότι επιλέγεται η εμβάθυνση της ενοποιητικής διαδικασίας, παρά το γεγονός ότι σε επίπεδο μεμονωμένων κρατών μελών οι φωνές που στο εσωτερικό τους αναφέρονται είναι συχνά περισσότερο διασπαστικές από όσο είχαν ποτέ υπάρξει στο παρελθόν. Το οξύτερο πρόβλημα που η Ένωση καλείται να αντιμετωπίσει είναι το πρόβλημα των υψηλών ροών εισερχομένων σε συνδυασμό με την απουσία κοινής γραμμής αντιμετώπισης και την ανικανότητα αποδοχής Κοινής Πολιτικής Ασύλου και Μετανάστευσης. Η έμφαση σε χρηματοδοτήσεις στον τομέα της Ασφάλειας και της Άμυνας αντικατοπτρίζει ενδεχομένως την ανυπαρξία κοινής γραμμής. Ωστόσο, εκτός αυτού, είναι δυνατόν να ληφθεί ότι, η επιλογή για εμβάθυνση της ενοποιητικής διαδικασίας στο πεδίο της άμυνας και ασφάλειας είναι συνέχεια των καινοτόμων διατάξεων που υπάρχουν στην Συνθήκη της Λισαβόνας⁴⁰, οι οποίες διευρύνουν την δυνατότητα συνεργασίας των κρατών μελών στον αμυντικό τομέα. Δεδομένου ότι το σημαντικότερο επίτευγμα της ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι η εδραίωση μακροχρόνιας ειρήνης σε μια ήπειρο που κατά το παρελθόν σπαράσσεται από πολέμους, η έμφαση στον ίδιο τομέα αποτελεί έμφαση στην επιβίωσή της. Αυτή η άποψη εμφανίζεται ως περισσότερο ρεαλιστική, ιδίως σε εποχές όπου οι εξωτερικές συγκρούσεις και κρίσεις δημιουργούν ερωτήματα ως προς την ικανότητα της Ένωσης να διατηρήσει το επίπεδο ειρηνικής επιβίωσης αλλά και ασφάλειας, ευημερίας και αξιών που κατά την διάρκεια της κοινής πορείας της την χαρακτηρίζουν.

Σημειώσεις

1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Δελτίο Τύπου Βρυξέλλες, 2 Μαΐου 2018, 'Προϋπολογισμός της ΕΕ: η Επιτροπή προτείνει έναν σύγχρονο προϋπολογισμό για μια Ένωση που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της'.
2. Ρώμη, 25 Μαρτίου 2017 (OR. EN) Δήλωση των ηγετών των 27 κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
3. Βλ. υποσημείωση 1
4. Βρυξέλλες, 14.2.2018, COM(2018) 98 final. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
5. COM(2018) 325 final
6. Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Δελτίο Τύπου Βρυξέλλες, 2 Μαΐου 2018
7. IP-18-3570_EL.pdf.
8. Βλέπε υποσημείωση 1.
9. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1004_el.htm

10. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0087+0+DOC+XML+V0//EL>
11. Brussels, 6.6.2018, COM(2018) 439 final, 2018/0229 (COD)
12. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4008_el.htm
13. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3570_el.htm
14. COM (2018) 322 final/2 Brussel 15/5/2018
15. Budget proposals-modern-eu-budget-may2018-en.pdf
16. IP-18-3570_EL.pdf
17. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0242+0+DOC+XML+V0//EL>
18. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-4128_el.htm?locale=FR
19. https://ec.europa.eu/greece/news/20180612/eubudget_migration_el
20. https://ec.europa.eu/greece/news/20170706_eurwpaiko_tameio_amynas_el
21. <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018->
22. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-fair-migration-policy_el.pdf
23. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4086_el.htm
24. Το ίδιο
25. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4121_el.htm
26. Στάθης Κλωνάρης ΚΑΠ 2021-2027 Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και Νέα Αρχιτεκτονική
27. COM/2018/321 final
28. https://ec.europa.eu/greece/sites/greece/files/180601_futurecap_agri_outreach_final_dir_c_gr_anim.pdf
29. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-proposals-common-agricultural-policy-may2018_en.pdf
30. <https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/agrotika/210467/16-229-dis-evro-gia-tin-ellada-sto-plaisio-tis-koinis-agrotikis-politikis>
31. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-proposals-regional-development-cohesion-may2018_en.pdf
32. Notre Europe Zaque Delors Institute 'For a regional solidarity Policy after 2020
33. European Commission - Press release EU budget: Regional Development and Cohesion Policy beyond 2020, Strasbourg, 29 May 2018
34. Oettinger: όχι στην ακραία ανακατανομή κονδυλίων μεταξύ των κρατών-μελών 'Πρέπει να οικοδομήσουμε αυτό το δίκτυ ασφαλείας. Για παράδειγμα, το μέγιστο που να μπορεί να χάσει μια περιοχή να είναι το 30% των πόρων ή η μέγιστη κατανομή που να μπορεί να φτάσει σε μια περιοχή να είναι το 70%' <http://sofokleous10.gr/index.php/europe/item/132130-oettinger>
35. https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_en
36. https://ec.europa.eu/greece/news/20180530/eubudget_esf_egm_el
37. https://ec.europa.eu/greece/news/20180530/eubudget_esf_egm_el
38. COM/2018/321 final
39. Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Δελτίο Τύπου, Προϋπολογισμός της ΕΕ: Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποκτά τα κατάλληλα μέσα για τον ρόλο της ως ισχυρού παγκόσμιου παράγοντα. Βρυξέλλες, 14 Ιουνίου 2018
40. ΣΕΕ τίτλος V «Διατάξεις για την κοινή πολιτική ασφαλείας και άμυνας»